אין די פלעצער פון „השומר הצעיר" אין א"י

דריטער און לעצטער בריף וועגען דעם ענין.

(פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט) **י. ל. וואהלמאן** (תל-אביב).

תל - טורא.

אין דרויסען איז געהאט נאר וואס אויפגעגאנגען א בלאסער שיין פונ:ם ניי געבוירענעם פריה-מארגען. ווען אין משמר-העמק האט מען פון אונזערט וועגען און דער יונגער חבר מיטיא איז "מכובד געווארען" אונז אפצופיהרען צו דער באהן סטאציע "כפר ברוך, פון וואנען מיר האבען געוואלט פארטזעצען אונזער אויספלוג קיין בית-אלפא און מרחביה.

מיטיא שטאמט פון מאסקווע, דארטען איז ער געבוירען געווארען אין א רייך אריסטאקראטיש הויז, און איין גאט ווייסט מיט וועלכע דרכים אט- דער דאזיגער בחור איז געקומען קיין ארץ ישראל, און האט זיך איינגעבירגערט אלס חבר און ברודער אינ'ם קיבוץ ב' פון השומר-הצעיר. זיצט ער מיטיא אויף דער שטרוי-קעלניע מיט א בייטש אין דער האנד, און ער יאגט די צוויי לייבען-פערד איבער דעם לאנגען און שמאלען פאס ערד פון משמר-העמק, וועלכער האט זיך איינגעד האקט ווי א קלין צווישען פארוואלאזטען

דענט א גערטענדעל; האט זיך געקויפט א ביקס מיט פאטראנעס, און האט זיך בעזעצט דארטען איינער אליין עד היום הזה. און אפילו פאר א יאהרען בעת די אונרוהען האט דער דאזיגער טשערנאוויצער יונגערמאן בשום אופן ניט געוואלט פארלאזען זיין הייזעל מיט זיין גארטען, און גאט זיי דאנק דאס זיין מערקווירדיגער "מסירת נפש" האט איהם אפגעהאלטען, און עס איהם גארנישט געשעהן...

בית - אלפא

בית אלפא פארמאגט א "צווילינג": דעם קיבוץ א' השומר-הצעיר, און די טשעכא-סלאוואקישע קבוצה "הפצי-בה". יעדע פון זיי "פיהרט זיך איהר טיש פאר זיך", א בעזונדער אפגעטיילטען באדען מיט א בעזונדערען הויף פאר דער ווירטשאפט, און מיט א בעזונדערער קיך. בלויז נאר די גאר גרויסע מאשינען פאר דער פעלד-ארבייט האט מען בשיתפות, דאס גלייכען איז מען פאראייניגט בנוגע דער אלגעמיינער פארטיידיגונג...

[...]

מען איז "גוטע ברידער". נאטירליך אז דאס שטערט ניט אירגענד וועלכען בעדור אינער צו פארגנבענען זיך אין א אידישען כרם כדי עפעס צו לקח'ענען. פאקט מען אבער אזא בחור, בעקומט ער "טרוקענע קלעפ" וויפיעל עס געהט נאר אריין, און שפעטער גיט מען איבער צום מישפט, און דער בעדואינער לאגער בעצאהלט פאר דער גנבה...

ביים היינטיגען טאג ווערט אפגע- גליק. אכט יאהר זענען זיי אין לאמר, און במשך דער צייט זענען זיי אדורכגעגאנגען אלערליי לאנדווירטשאפטס-ארבייט אין דער פרעמד, און פלוצלינג איז פאראיאהרען פריי געווארען דער פלאץ פון מרחביה, ווארום די קבוצה וואס איז געהאט דארטען געזעסען האט זיך פון זיך אויפגעלייזט, און נאך זיי איז געבליבען א גאנץ פיינע ירושה. די קבוצה וואס האט פארלאזן

(פארזעצונג אויף פיידזש 2)

[...]

"טפרו" און מיט אן "עמדו סוסים" (שטעהט פערד). די געשיכטע פון יענעם איינצעלנעם הייזעל איז גאר אינטערעסאנט. ער שטעלט זיך אפ אויף א ווייליע און דערצעהלט אונז די פרטים:

דארטען וואו דאס איינצעלנע הייזעל שטעהט, הייסט דער פלאץ "תל טורא". דער באדען געהערט צום קרן הקימת. און מיט צוויי יאהר צוריק האט דארטען גע- לאגערט א בוקאווינער קבוצה. זיי זענען געזעסען אין לייווענטענע געצעלטען, און האבען געחלומט וועגען א ברייטערען ישוב. דערווייל האט זיך אריינגעבאפט אין דער קבוצה עפעס אן אינערליכער "פירוד" מיט אן אונצופרידענהייט. דערצו נאך האט זיך ארויסגעוויזען א מאנגעל אין וואסער. בקיצור, די מענשען האבען פארלאזט דעם פלאץ און עס איז געווארען אויס קבוצה. נאר איינער פון זיי האט ניט געוואלט אוועקגעהן, און דאס איז דער טשערנאוויצער יונגערמאן הער פליישער. ער האט געזאגט דאס מען טאר ניט לאזען אפמעקען דעם נאמען פון א נייעם אידישען ישוב אין לאנד. האט ער גענומען און האט זיך דארטען אויפגעשטעלט אן איינזאם הייזעל, און האט זיך איינגעאר-

בורג, האט זי די דאזיגע טשערעדע שעפסען אריינגעבראכט במשך דעם לעצטען יאהר א גאנץ שעהנע הכנסה. פון זעקס-הונדערט פונט (דריי טויזענט דאלאר). די טשערעדע פאשעט זיך נאכ'ן שניט אויף די איינגענע פעלדער. און ווינטער צייט האבען זיי צו ביסלעך גראז אויף די "גלבוע בערג". (א גאנצען זומער איז אויפ'ן גלבוע ניט פאראן קיין איין טראפען טוי. הפנים נאך אלץ צוליעב די קללה פון דוד המלך...)

מיר געהען צו צום "רירהכבשים" (שעפסען אפצוימונג) דארטען שטעהט גע- שמירט מיט א קיים דער הונט "לוק"... ווי זיי דערצעהלען מיר האט מען דעם דאזיגען הונט געהאט אוועקגעשטעלט אלס א פאראנטווארטליכען "שומר" פון די שעפסען. איז ער גענאנגען, דער דאזיגער "טרייער שומר", און האט אליין אויפגע- פרעסען א יונג שעפסעלע. האט מען איהם שפעטער א נאמען געגעבען "לוק", און מען האט איהם אוועקגעשטעלט א גע- שמידטען...

ווי זיי האבען מיר געזאגט, שטעהט דער "קיבוץ" שוין איצטער אויף איגענע פיס. "תקציב" פונ'ם קרן היסוד בעקומען

[...]

שמעון דובנאוו-דער היסטאריקער

אויסצוגען פון א רעדע געהאלטען פון א. ריינוויין וועגען פראפעסאר שמעון דובנאוו, ביי דער דובנאוו פייערונג אין בראנזוויק תלמוד תורה זאל.

[...]

אלס געזעלשאפטליכען טוער. מיר טרע- פען דובנאוו'ן אלס דעם ערשטען וועלכער האט געווארפען די אידעע פון נאציאנא- לער קולטורעלער אויטאנאמיע אין דעם אידישען לעבען, אבער איך זאל רעדען וועגען דובנאוו'ן אלס זשורנאליסט: דוב- נאוו איז ביז היינט צו טאג איינער פון די גייסטרייכע זשורנאליסטען, און אפשר רעדען גאר וועגען דובנאוו'ן דעם ליטע-

[...] וועלכע ער ווארפט פאר דער צוקונפט. יע- דער עפיזאד פון דער אידישער געשיכטע איז ביי איהם געבויעט אויף סאציאלע יסודות, נישטא ביי איהם קיין סתם גע- שעהענישען, אלע טרעפונגען אין אידי- שען לעבען זענען א פועל יוצא פון דעם סאציאלען מצב, און אן אנזאג אויף גע- וויסע ענדערונגען וועלכע די באטרעפענ- דיגע געשעהענישען וועלען ארויסרופען.

> צום אידישען היסטאריקער ש. דובנאוו: —
> גרוס!
>
> פון דער ווייט-נאענטער קאנאדע, פון דער שטאדט טאראנ- טא, שיקען מיר אייך איבער א הארציקע באגריסונג, לכבוד אייער זיבעציק יעריק'ן יובילי. ווינשענדיג אייך נאך פילע יארען פון פרוכטבארער טעטיקייט איפ'ן פעלד פון דער אידי- שער געשיכטע-פארשונג, צו וועמענ'ס בנין איר האט אזוי פיעל בייגעשטייערט.
>
> מיר ווינשען אייך, דאס איר, וועלכער שטייט אזוי נאענט צו די פאלקס-אידעאלען, זאלט דערלעבען נחת פון דעם פאלק ישראל, און אנשטאט בלעטער פון טרויער און צער, זאל אייך באשערט זיין צו שרייבען קאפיטלאך פון פרייד און געזאנג.
>
> דער דובנאוו יובילי אקנפערענץ.
>
> זונטאג, ג' כסלו, תרצ"א.
> טאראנטא, קאנאדע.
>
> פאלגענדע באגריסונג איז ביי דער הגער פייערונג איבערגעשיקט געווארען צו פראפעסאר ש. דובנאוו.

ראטור-קריטיקער, וועלכער האט דער- ערשטער באקאנט געמאכט פאר דער גרוי- סער וועלט דעם זיידען פון דער אידישער [...]

פאר די לעצטע צוויי הונדערט יאהר פאר גרעצ'ן, האבען מיר געהאט זעהר א סך געשיכטע שרייבער, אבער דער בליק פון די דאזיגע אלע היסטאריקער איז גע- [...]

[...]

לען פאר אייך דערקלערט ווערען אלע רעטענישען פון אייער אייגען לעבען.

און באקענען זיך אויף אזא אופן מיט דובנאוו'ן, וועט עס אפשר זיין דער שענסטער וועג, ווי אזוי מיר קענען איהם עהרען.

[...]

איך וועל אבער נאר רעדען וועגען דובנאוו'ן דעם היסטאריקער, און פאר- בינדונג מיט זיין ארבייט אין שאפען אונ- זער געשיכטע, בכדי שאפען, ווי ווייט מיר וועט געלינגען, א בילד פון דעם, וועל- כער האט די חתימה פון זיין פיעל פאר- בינער פערזענליכקייט געלייגט אויף די בלעטער פון דער אידישער געשיכטע.

געשיכטע שרייבער ווערען קיינמאל מאטעריעל ניט באלוינט פאר זייער אר- בייט, ביי זיי איז נאר פאראן א גרויסע גייסטיגע באפרידיגונג, און דאס איז דער שכר פאר זייער שווערער ארבייט.

אמעהרסטען שונאים האבען די וועל- כע פארנעהמען זיך מיט געשיכטע, מען טענה'ט צו זיי: ארום אייך איז א לע- בען, א צאפלדיג לעבען, און איהר שלעפט אונז צו דער פארגליווערטער פאר- גאנגענהייט, איהר פיהרט אינז צו דעם

לעבען און מאכט דעם איבערבליק, דוב- נאוו געהמט פארשען דעם חסידיזם, ער טרעפט זיך און דערזעהט צום ערשטען מאל דעם פוילישען אידען, ער פארטיפט זיך איבער די פארבארגענסטע ווינקעלאך פון דער אידישער נשמה, און דער יונ- גערמאן וועלכער האט געהאלטען פאר'ן גרעסטען טרוים אנגענומען צו ווערען אין א רוסישען אוניווערזיטעט, ווערט צוגע- בונדען צום אידישען לעבען, און אין די ניינציגער יאהרען ווען עס הויבט אן אויפצולעבען א אידיש נאציאנאל לעבען, דערפיהלט דובנאוו, אז ער דארף זיין צווי- שען די בויער.

מיר וועט אויסקומען פארגלייכען דובנאוו'ן מיט אחד העמ'ען. ביי אחד העמ'ן איז דער עיקר ניט דאס אידישע לעבען נאר דאס אידישקייט, ניט „יהודי" [...] נאר „יהדות". [...]

[...]

גלייך-געוויכט אין ציונ. עקזעקוטיווע

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

רונג אין צוזאמענשטעל פון די קאנגרעס דעלעגאטען, וואס איז ניט צו ערווארטען, האט דער אקציאנס-קאמיטעט נאכגעלא- זען דעם איינדרוק, אז אויך נאכ'ן קאנ- גרעס וועט ווייצמאן בלייבען בראש פון דער ציוניסטישע לייטונג. אין דער עק- [...]

דער פאליטישער קריזיס, ווי געזאגט, איז ניט די אורזאכע צו דער ענדערונג אין די אנשויאונגען, זי האט אבער גע- געבען א שטויס אין דער ריכטונג. ערש- טענס אמאל ווערט איינגעזעהן אז דער באדען אין באזיץ פון נאציאנאל פאנד מוז אזוי שנעל ווי מעגליך באזעצט ווער- [...]

[...]

פון צוציהען מעהר קאפיטאל אין ארץ ישראל. דער אלגעמיינער ווירטשאפטלי- כער קריזיס האט געפיהרט צו דעם, אז פיעלע מענשען וועלכע האבען ביז איצט זיך באשעפטיגט מיט האנדעל, געלעבט פון דער בירזשע און פון ספעקולאטיווע געשעפטען, האבען פארלוירען זייער מקור פון פרנסה. מענשען מיט א פאר טוי- זענט דאלאר וועלכע האבען נאך מיט איי- ניגע יאהר צוריק ניט געקלעהרט וועגען באזעצען זיך אלס קאלאניסטען, באטראכ- טען די פראגע איצט זעהר ערנסט, כל-זמן זייער פאר-גראשען האבען זיך נאך ניט אינגאנצען צורינען. ארגאניזירען דעם מיטעלקלאס — איהם באזעצען אויפ'ן לאנד אין באזיץ פון נאציאנאל פאנד און מיט דער אונטערשטיצונג פון קרן-היסוד, מעגליך מאכען פאר זיי צו האבען חיונה און לאנדווירטשאפט, באשטרעבט זיך איצט די ציוניסטישע באוועגונג. דער פעה- לער וועלכער איז באגאנגען געווארען אין די פארגאנגענע יאהרען וואס ניט געגוג אויפמערקזאמקייט איז געגעבען געווארען צו דער גרויסער עליה פון מיטעלקלאס,

טישען געביעט געווינט אמעריקע מעהר געוויכט, ניט נאר אין איהר איינפלוס אויף דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נאר אויך אויף דער ענגלישער רעגירונג. די טאטזאכע, אז דער פארשלאג אפצוהאל- טען דעם ציוניסטישען קאנגרעס אין אמע- ריקע איז ערנסט באהאנדעלט געווארען, באווייזט דאס, און פאר די וועלכע זענען באקאנט מיט די פאליטישע אונטערהאנד- לונגען וועלכע ווערען איצט געפיהרט, איז די זאך נאך מעהר קלאהר.

אויף יעדען פאל, — אמעריקע, וועל- כע איז ניט געווען פארטראטען אויפ'ן אקציאנס-קאמיטעט, איז באשטימט גע- ווארען צו שפילען פיעלייכט אן ענטשיי- דענע ראלע אין ציוניזם, און דער שווער- פונקט איז איבערגעטראגען געווארען פון אייראפע קיין אמעריקע.

(„איטא").

פרוביר׳ט מאגנעזיע פאר מאגען טראבעל

צו ניטראליזירען דעם עסיד און פער- מענטירונג. פארהיט אומפארדיאונג. זויערען גאזיגען מאגען.

מענשען וועלכע לידען פון אומפאדיי- אונג, האבען געוויינליך געפרובירט פעפ- סין, טשארקויל, סאדע, און פארשידענע פארדייאונגס-מיטלען, און האבען בלויז באקומען צייטווייליגע הילף — אמאל אויך דאס ניט.

אבער איידער איר גיט זיך איבער צו כראנישער דיספעפסיע, פרובירט אביסעל ביזורייטעד מאגנעזיע — ניט די געווענ- [...]

שווינדלעריען וואס ווערען געמאכט מיט מאווי בילדער

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

דעם קינסטלער באל. ווען מען האט גע- מאכט עקספערימענטען און האט אויסגע- [...]

[...]